

HISTORIAALLINEN AIKAKAUSKIRJA

113. vuosikerta

Julkaisijat Suomen Historiallinen Seura ja Historian Ystävien Liitto

Päätoimittaja: Marko Lamberg

Toimitussihteeri: Heidi Kurvinen

Toimittajat: Juhana Aunesluoma, Seija Jalagin, Anu Lahtinen, Marko Tikka

Hallitus: Janne Virkkunen (pj), Marja Jalava, Risto Jussila, Petri Karonen,

Sari Katajala-Peltomaa, Kaarina Palojärvi

Ulkoasu: Heikki Kalliomaa

Historiallinen Aikakauskirja noudattaa tieteellistä vertaisarviointikäytäntöä.

www.historiallinenaikakauskirja.fi ■ ISSN 0018-2362

SISÄLLYS

Suuntaviivoja

Marko Lamberg, Tiede ja etiikka

1

Artikkelit

Yrjö Kaukainen, Elikö Vanhan Suomen rahvas kurjuudessa ja sorron alla?

3

Anssi Halmesvirta, Casementin Kongon raportti, ulkopoliittika ja julkinen moralismi Englannin alahuoneessa (1903–1904)

20

Olli Kleemola, Vihattu, pelätty, haluttu? – Kuollut nainen suomalaisen ja saksalaisen sotavälivauksen kohteena toisessa maailmansodassa

31

Risto Degerman, Radiouutinen kertovana äänenä – Radion kuvaus Tšekkoslovakian miehityksestä 1968

45

Sirkka Abonen, Historiaa ilman suuria kertomuksia – Historianopetuksen politiikan ongelma

60

Katsaukset

Eljas Orrman, Arkistolainsäädännön historiaa

73

Päivi Happonen, Historiantutkimuksen lähdeaineisto sähköistyy

83

Otso Kortekangas, Globaalit ideat ”Pohjan perillä” – Kohti saamelaisen koulutushistorian kansainvälisempää kontekstia

86

Keskustelua

Kimmo Elo, Vielä Stasista ja sen tutkimisesta

93

Jyrki Vesikansa, VAL:n vallasta ja oppiarvoista

95

Marko Lamberg ja Heidi Kurvinen, Toimituksen vastine Vesikansalle

96

Syväluotaus

Jari Ojala, Lukijaystävällinen teos maailman taloushistoriasta

97

Arvioita

Maija Ojala, Protection, Continuity and Gender – Craft trade culture in the Baltic Sea Region (14th–16th centuries) (*Marko Lamberg*)

100

Pirjo Markkola, Ann-Catrin Östman & Marko Lamberg (toim.), Näkymätön sukupuoli – Mieheyden pitkä historia (*Ilana Aalto*)

101

Merja Uotila, Käsiyöläinen kyläyhteisönsä jäsenenä – Prosopografinen analyysi Hollolan käsiyöläisistä 1810–1840 (*Kirsi Vainio-Korbonen*)

103

Harri Kalha, Kokottien kultakausi – Belle Époquen mediätähdet modernin naiseuden kuvastimina (*Anne Ollila*)

104

Irma Tapaninen, Karnevalistinen henki – Algot Untolan varhaistuotanto ja virallisen kulttuurin muutos 1900-luvun alussa (*Irma Sulkunen*)

105

Ari Uino, Sotiemme veteraanit – Rintamalta rakentamaan (*Teemu Keskisarja*)

107

Antti Malinen, Perheet ahtaalla – Asuntopula ja siihen sopeutuminen toisen maailmansodan jälkeisessä Helsingissä 1944–1948 (*Panu Pulma*)

108

Kaisa Vehkalahti & Leena Suurpää (toim.), Nuoruuden sukupolvet – Monitieteisiä näkökulmia nuoruuteen eilen ja tänään (*Kirsi Tuohela*)

110

Antti Parpola, ”Uinuvat metsävaramme käytön piiriin” – Valtionmetsien käytön suuri murros 1939–1970 (*Ismo Björn*)

111

Mikko Myllykangas, Rappeutuminen, tiedostamaton vai yhteiskunta? – Lääketieteellinen itsemurhatutkimus Suomessa vuoteen 1985 (*Antti Häkkinen*)

113

Pasi Nevalainen, Virastosta liikeyritys – Posti- ja telelaitoksen muutosprosessi 1930–1994 (*Niklas Jensen-Eriksen*)

115

Jenni Hokka, Kakkoselta kaikelle kansalle – Kuulumisen politiikka YLE TV2:n arkirealistisissa sarjoissa (*Jukka Kortti*)

116

Tiedemaailma

Tieto-Finlandia jälleen historiateokselle

119

Vuoden professoriksi historiantutkija

119

Uusia professoreita

119

Kansi: Päätös neuvostosotilaiden hautamuistomerkeiksi vuonna 1947 pystytetyn pronssisoturipatsaan siirtämisestä synnytti huhtikuussa 2007 Tallinnassa mellakoita. Patsaskiista on yksi esimerkki Virossa törmäyskurssilla olevista historiatulkintoista. Nykyisin puretun patsaan rekonstruktio sijaitsee Tallinnan sotilashautausmaalla. Kuvaaja: Peeter Langovits. Kuva: Scanpix Baltics OÜ.